

OPDRACHTBESCHRIJVING

Versie : Energie / klimaat
Doc. Nummer :
Datum : 21 september 2023

Bestuurlijk Opdrachtgever:	Arjen Nolles
Ambtelijk opdrachtgever:	Paul van Vilsteren
Opdrachtnemer:	Wouter van Bolhuis

1. Aanleiding /Achtergrond (grotere kader / context)

Met het vaststellen van het klimaatakkoord hebben de vier overheidslagen alle een rol gekregen in het terugdringen van de CO_2 -uitstoot om klimaatverandering tegen te gaan. Daarbij neemt het Rijk (naast Europa) het voortouw. Tegelijk is in het klimaatakkoord afgesproken dat ook gemeenten een grote rol krijgen. Dan gaat het in belangrijke mate om de gebouwde omgeving maar ook duurzame opwek en mobiliteit vragen de nodige aandacht. Na eerdere ervaringen met het uitvoeren van nieuwe taken is op grond van artikel 2 van de gemeentewet door de Raad voor het Openbaar Bestuur onderzocht hoeveel geld lagere overheden structureel moeten ontvangen voor de uitvoering (CDOKE-uitkering). Dan gaat het om ambtelijke capaciteit en andere plankosten die nodig zijn om een reductie van 55% in 2030 te halen. De noodzakelijke investeringen (isoleren, aardgasvrij maken, wind/zon) vallen hier niet onder. De uitkomsten hebben geleid tot het beschikbaar stellen van 5,6 miljard euro tot 2030 waarvan circa 90 % voor gemeenten. De verdeling van het geld is in eerste instantie via een aantal reguliere verdeelsleutels vastgesteld. Tegelijk is afgesproken om ongeveer een even groot deel via planfinanciering te gaan verdelen. De achtergrond hiervan is dat gemeenten niet allemaal hetzelfde tempo hebben. De bedoeling is om vanaf 2024 dit te introduceren. Dat kan nog verschuiven omdat nog wordt nagedacht over welke thema's er onder moeten vallen en de grondslag om uit te keren. In 2024 vindt er een herijking plaats van genoemde gelden waarbij wordt gekeken of het genoeg is, te veel (wordt niet aangevraagd) of te weinig (bijvoorbeeld taken rondom netcongestie).

Al met al worden gemeenten in staat gesteld om flink op te schalen voor de uitvoering van en regie op het klimaatakkoord. Voor veel gemeenten is dat nieuw en ontstaat spanning met andere opgaven. Een complex vraagstuk waar niet iedereen hetzelfde over denkt. Waarvan veel oplossingen er nog niet zijn of nog sterk in ontwikkeling zijn. En tegelijk wordt verwacht dat er tempo wordt gemaakt.

2. Probleem/ Kans

De gemeenten in Nederland worden door het rijk in staat gesteld om de opgaven voor energie/klimaat op te schalen. Niet alleen geld voor ambtelijke capaciteit maar ook investeringsgelden komt rechtstreeks (ISDE) of via de gemeente (SDE, maatregel 29, NIP, VHF, energiearmoede). Om een effectieve besteding te organiseren is het verstandig om hieraan vorm te geven. Omdat alle gemeenten tegelijk hiervoor de gelegenheid krijgen zal er druk ontstaan op de arbeidsmarkt. Met de groei komt ook de vraag aan de orde hoe dit georganiseerd kan worden. Wat past in de lijn bij de al bestaande werkzaamheden? Wat kan beter in een programma worden gedaan?

3. Doelstelling en Resultaat

3.1 Doel(en)

Een opzet voor een toekomstbestendige organisatie van het programma energie/klimaat met daarbij invulling van de taken, rollen, personeel, geld en samenwerking. Daarmee kan de gemeente een betere **regierol** oppakken richting inwoners en bedrijven en de doelen behalen die zijn vastgesteld door de raad en verwoord in de routekaart. Voor de korte termijn wordt er direct gewerkt aan een aantal knelpunten (zowel inhoudelijk als personeel).

3.2 Resultaat

1. Er is een plan voor de inrichting van een programma/project naast de versterking van het team.
2. Er ligt een programmabegroting op basis waarvan personeel en geld kan worden toegedeeld aan het programma en andere lijnonderdelen. Er is een analyse gemaakt op welke onderwerpen er nog inhoudelijk stappen moeten worden.
3. Voor de korte termijn zijn een aantal resultaten geboekt. De uitvoering van het Warmtetransitieplan Het Hogeland (maart 2023), het energieloket en de netcongestie hebben een noodzakelijke impuls gekregen.

4. Afbakening

De sturing van het team duurzaamheid – momenteel vacant – valt buiten de opdracht. De opdracht past in de vastgestelde routekaart.

5. Urgentie

De urgentie voor het klimaat laat zich bijna dagelijks zien. Maar meer direct zijn de energieprijzen, de gevolgen van transportschaarste elektriciteit voor woningen en bedrijven, de concurrentie op de arbeidsmarkt, de mogelijkheid om meer uit de Eemshaven te halen goede redenen om nu al te beginnen. Veel extra werk maar gelukkig ook voldoende budget.

6. Koersvastheid

Het programma Energie/klimaat levert een belangrijke bijdrage aan het coalitieakkoord: het verminderen van energiearmoede, het stimuleren van lokale bedrijvigheid, de versterking combineren met verduurzaming, de positief van de Eemshaven optimaal benutten. In de omgevingsvisie (Roemte voor het Hogeland) is deze ambitie ook benoemd.

7. Gebruikers

Het programmateam en specifiek de aan te stellen programmaleider geven invulling aan de opzet. Maar ook de lokale energiecoöperaties, bedrijven, bewoners kunnen profiteren van een goed ingewerkte toekomstbestendige organisatie.

8. Omgeving en Communicatie

Belangrijkste interne betrokkenen voor deze opgave zijn: verschillende teams (IBOR, Communicatie, Versterken, Vastgoed, etc)

Belangrijkste externe partijen voor deze opgave zijn: bedrijven (MKB), (georganiseerde) bewoners, buurgemeenten, provincie, rijk, GSP, netwerkbedrijf Enexis.

De (politieke) gevoeligheden liggen vooral op het gebied van welk tempo, welke keuzes worden gemaakt om van het aardgas af te gaan en in hoeverre de gemeente ruimte wil bieden voor opwek en opslag?

9. Randvoorwaarden

Diverse kaders. Wettelijk (WCW/ WGIW) maar ook afspraken als Pmiek, deadlines voor aanvragen VHF, CDOKE etc.

Vanaf 2023 is een oplopend bedrag beschikbaar voor (extra) ambtelijke capaciteit/plankosten. Wel dienen vanaf 2024 hiervoor (deels) plannen te worden ingeleverd. Is daarmee een risico. Heb je geen tijd om plan te maken krijg je geen extra geld.

Wel liggen er allerlei koppelkansen om energie te verbinden met versterken, vernieuwen, klimaatadaptatie etc.

10. Afhankelijkheden

Energie/klimaat zal steeds meer randvoorwaardelijk worden voor andere gemeentelijke doelen. Denk bijvoorbeeld aan netcongestie in relatie tot woningbouw, versterken en bedrijvigheid. Maar ook armoede en het stimuleren van samenhang in dorpen/buurtten, het inrichten van de

openbare ruimte en bijvoorbeeld ook bij vervangen van riolering of het afkoppelen van regenwater. Dit betekent dat betrokkenheid van het management van belang is.

11. Werkvorm

Welke werkvorm vraagt deze opgave (reguliere taak, proces(team), project, programma)? Bij deze bestuursopdracht wordt de keuze voor een project of programma niet op voorhand gemaakt, maar de keuze wordt het resultaat van het traject wat de komende maanden wordt doorlopen.

12. Raming

De kosten voor ontwerp en personeel worden gedekt uit de CDOKE-gelden. Het Hogeland krijgt vanaf 2023 minimaal € 900k en dat kan met planfinanciering oplopen tot het dubbele. Op dit moment worden kosten gemaakt voor inhuur kwartiermaker, detachering en aan te stellen trainees. Er is een eerste opzet van programmabegroting apart beschikbaar.

13. Risico's

Belangrijkste risico's
2. geen geschikt extra personeel
3. geen inhoudelijke samenhang in programma
4. het betreft deels nieuwe taken waar de organisatie soms weinig kennis van heeft.
1. planfinanciering wordt niet binnengehaald
5. mislopen specifieke subsidies voor aanpak gebouwde omgeving

14. Samenwerking Opdrachtgever-Opdrachtnemer

Er is sprake van een dynamische omgeving. Niet alleen omdat het rijk met steeds nieuwe maatregelen komt waarop moet worden ingespeeld maar ook regionaal gebeurt veel (maatregel 29, Eemshaven (bv. aanlanding wind op zee, waterstofproductie)). Het is van belang om een consistente lijn aan te houden ook als er spanning ontstaat met andere belangen. Dus een regulier overleg (ambtelijk / bestuurlijk) waarbij ook nadrukkelijk op de inhoud wordt ingegaan is van belang. Daarnaast is goede afstemming nodig met het programma opgavegericht werken.

- Wat zijn onze verwachtingen over en weer? Wat hebben we van elkaar nodig?
- Wanneer ben jij als opdrachtgever tevreden over samenwerking en functioneren van mij als opdrachtnemer?
- Welke afspraken willen we maken m.b.t. onze overleggen (inhoud / frequentie / rapportages e.d.)?

Overleg	Frequentie
ambtelijk opdrachtgever	Wekelijks
Bestuurlijk	1x2 weken

15. Planning

Onderdeel	Wanneer
1. Vaststelling opdracht	4 oktober 2023
2. Uitvoeren start up (i.g.v. project/programma)	Uitgevoerd via gesprekken
3. Vaststelling contract	4 oktober 2023
4. Start uitvoering	Gestart in augustus 2023
5. Afronding	December 2023

- Welke deadline staat er voor de opdracht?

NB: In een eventueel projectcontract wordt een detailplanning opgenomen.

16. Gevraagd besluit

In te stemmen met het ontwerpen van een programma energie/klimaat

Uitkomst	Datum	Opdrachtgever	Portefeuillehouder(s)
Akkoord / Niet akkoord	4 oktober 2023	Paul van Vilsteren	Arjen Nolles
Reden "Niet akkoord":			